Dosarul nr. 3-1667/2023

H O T Ă R Î R E
În numele Legii

27 martie 2025 mun. Chișinău
Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)
În componența:
Președintele ședinței, judecătorul **Gandrabur Marcel**
Grefier **Svistal Lorena**

examinând în ședință de judecată publică, cauza de contencios administrativ intentată de Cuciuc Alexandru împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanţilor la proces.

La data de 10 iulie 2023 Cuciuc Alexandru a înaintat **acțiune de contencios administrativ** în contradictoriu cu Casa Națională de Asigurări Sociale *(CNAS)* solicitând:

1. Anularea actelor administrative individuale defavorabile:

- Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, oficiul teritorial Chișinău, Botanica, nr. 94/2023/4643 (940319532) din 03 februarie 2023, înregistrată cu nr. 583 din 03 februarie 2023.
- Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1382/23 din 08 iunie 2023.

2. Obligarea emiterii de către Casa Națională de Asigurări Sociale a actului administrativ individual favorabil, cu recalcularea pensiei stabilite pentru vechimea în serviciu în legătură cu reangajarea reclamantului Cuciuc Alexandru la 12 octombrie 2016 și apariția circumstanțelor de modificare a mărimii pensiei, după stabilirea pensiei pentru vechime în muncă.

În motivarea acțiunii a menționat că, a activat în cadrul subdiviziunilor Ministerului Afacerilor Interne în perioada 26 august 1991 până la 29 martie 2016, ziua demisionării conform art. 47 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27 decembrie 2012, odată cu acumularea vechimii în muncă, ce permite dreptul la pensie. Începând cu 30 martie 2016, de către Ministerul Afacerilor Interne i-a fost stabilită pensia pentru vechimea în muncă în mărime de 56% din salariu. La 12 octombrie 2016, s-a reangajat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne și la 04 ianuarie 2023 a demisionat în temeiul art. 38 al. (1) lit. c) din Legea privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne nr. 288 din 16 decembrie 2016, raportul de muncă fiind încetat la 04 ianuarie 2023, în baza

ordinului șefului Inspectoratului General al Poliției de Frontieră nr.792/ps din 29 decembrie 2022. La data de 02 februarie 2023, s-a adresat cu o cerere către Casa Națională de Asigurări Sociale, oficiul teritorial Chișinău, Botanica, prin care a solicitat recalcularea pensiei stabilită pentru vechimea în serviciu în legătură cu reangajarea în funcție publică cu statut special după stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă, respectiv modificarea drepturilor salariate pe perioada beneficierii de pensie și realizării activității de muncă, precum și modificării cuantumului pensiei în legătură cu majorarea vechimii în muncă. Cererea a fost înregistrată cu nr. 94/2023/2851 din 02 februarie 2023. Prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, oficiul teritorial Chișinău, Botanica, nr. 94/2023/4643 (940319532) din 03 februarie 2023, înregistrată cu nr. 583 din 03 februarie 2023, i s-a comunicat următoarele: potrivit art. 2 din Legea nr. 1544/1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului general de carabinieri, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, li se stabilește pensie după eliberarea din serviciu. Legea sus-menționată nu prevede stabilirea/recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă, realizată după stabilirea pensiei în urma reangajării în structurile de forță, deoarece Cuciuc Alexandru beneficiază de pensie pentru vechimea în muncă, începând cu 30 martie 2016. Temei pentru recalcularea pensiei nu există. Nefiind de acord cu decizia nominalizată, a înaintat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, oficiul Chișinău, Botanica cerere prealabilă, fiind înregistrată cu nr. X-O1/09-650 din 25 mai 2023. Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1382/23 din 08 iunie 2023, i s-a comunicat precum că potrivit art. 61 din Legea 1544/1993, recalcularea pensiilor stabilite anterior persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul IGC și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi. Pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne urmează a fi recalculate după trecerea lor în rezervă sau în retragere, respectiv, pensiile stabilite în legătură cu confirmarea vechimii în muncă ce dă drept la pensie, după angajarea ulterioară nu se recalculează. Prin urmare, întrucât beneficiază de pensie pentru vechime în muncă din 30 martie 2016, nu este temei legal de a satisface cerințele expuse în cerere. Cu decizia nominalizată nu este de acord, considerând-o drept ilegală, autoritatea publică prevalând de o interpretare eronată a normelor de drept, din considerentele indicate mai jos. Astfel, potrivit art. 39 alin. (2) din Codul administrativ orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente. În conformitate cu prevederile art. 189 din Codul administrativ, orice persoană care

revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere. Prin urmare, consideră că reangajarea sa în cadrul organelor afacerilor interne după stabilirea pensiei pentru vechime în muncă, respectiv modificarea drepturilor salariale pentru perioada beneficierii de pensie și realizării activității de muncă, s-au soldat cu acumularea vechimii în muncă existentă la data pensionării de peste 30 ani, astfel încât aceasta să corespundă termenului stabilit de art. 13 lit. a) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, iar conform art. 14 lit. a) din Legea prenotată a obținut dreptul la pensie în cuantum de 74% din soldă, ceea ce acordă dreptul la recalcularea pensiei conform normei art. 61 alin. (2) din Legea nr. 1544/1993. Potrivit art. 44 din Legea nominalizată, pensia pentru militarii care au satisfăcut serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare și pentru familiile lor se calculează din solda acestora, constituită din salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an. Conform art. 43 alin. (1) din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale și art. 48 și 52 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, Casa Națională de Asigurări Sociale administrează sistemul public de asigurări sociale și gestionează bugetul asigurărilor sociale de stat prin contul unic trezorerial al Ministerului Finanțelor. Potrivit art. 2 alin. (1) și (2) al aceleiași Legi, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu. Persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne și care au dreptul la pensie în conformitate cu art. 13 lit. a) din prezenta lege li se acordă, de la data emiterii ordinului privind prelungirea termenului de aflare în serviciu, pensie în mărime de 50 procente din suma pensiei cuvenite. în corespundere cu art. 13 lit. a) și b) al Legii nominalizate, dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puțin 20 de ani și 6 luni sau au fost eliberați din serviciu pentru limită de vârstă sau din motive de boală, care, în ziua eliberării din serviciu, au o vechime totală în muncă de cel puțin 25 de ani calendaristici, din care cel puțin 12 ani și 6 luni în serviciul militar sau în serviciul în organele afacerilor interne. în fiecare an ulterior, vechimea în serviciu se majorează, până la atingerea vechimii în serviciu de 25 de ani, conform tabelului anexat. Conform prevederilor art. 14 lit. a) din Legea sus-indicată,

mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabilește în următoarele proporții: pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, care au o vechime în serviciu stabilită la art. 13 lit. a) - 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionați pentru limită de vârstă sau din motive de boală - 55 procente din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art. 13 lit. a) - 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume. Articolul 51 alin. (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne statuează că recalcularea pensiilor pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare și pentru familiile acestora se efectuează de la data de 1 a lunii următoare celei care au survenit circumstanțele ce cauzează modificarea mărimii pensiei. Totodată, dacă pensionarul beneficiază de dreptul la majorarea pensiei, diferența de pensie i se poate plăti doar pentru 12 luni trecute. În baza art. 61 alin. (1) și (2) din Legea indicată supra, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi. Pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) ai organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne urmează a fi recalculate după trecerea lor în rezervă sau în retragere. Concomitent, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, pensia constituie un drept patrimonial în sensul art. 1 al Protocolului Adițional la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și se constată o discriminare în sensul articolului 14 dacă lipsește o justificare obiectivă rezonabilă pentru diminuarea patrimoniului reclamantului. Limitarea nejustificată a unui drept recunoscut la pensie specială, nesocotit ulterior, fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă pentru o asemenea îngrădire, constituie o privare de proprietate în sensul art. 1 al Protocolului Adițional nr. 1 la CEDO. dar și o discriminare în sensul art. 1 din Protocolul 12 la Covenție (Buchen contra Cehiei-2006, Gaygusuz c Austriei-1996). Reangajarea sa în cadrul organelor afacerilor interne după stabilirea pensiei pentru vechime în muncă a permis modificarea drepturilor salariale odată cu prestarea muncii, acumulând o vechime în muncă în perioada 2016-2023 de încă 6 ani, 2 luni si 4 zile, și o vechime totală în muncă de 30 ani 09 luni 19 zile, ceea ce în condițiile art. 14 lit. a) din Legea 1544/1993 oferă dreptul la un cuantum al pensiei de 74% din soldă, deoarece vechimea în muncă corespunde termenului stabilit de art. 13 lit. a) din Legea citată mai sus, ceea ce comportă dreptul la recalcularea pensiei. Or, potrivit

cererii prealabile, adresate Casei Naționale de Asigurări Sociale, au fost prezentate date ce confirmă vechimea în muncă și cuantumul drepturilor salariale încasate, fapt ce îi oferă dreptul, odată cu demisionarea repetată din funcție, de a pretinde majorarea cuantumului pensiei de 65% din soldă și, respectiv, recalcularea acesteia.

Prin **referința** Casei Naționale de Asigurări Sociale s-a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată. *(f.d. 24-26)*

În ședința de judecată Cuciuc Alexandru a susținut acțiunea în sensul formulat și a pledat pentru admiterea acesteia.

În ședința de judecată Casa Națională de Asigurări Sociale, nu s-a prezentat deși a fost citată în mod legal despre data, locul și ora derulării procesului judiciar, în virtutea art. 218 lit. d) din Codul administrativ, instanța a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa autorității publice pârâte, în condițiile în care a fost prezentată referința și dosarul administrativ.

Aprecierea instanței de judecată.

Audiind poziția participanților prezenți la proces, analizând piesele dosarului prin prisma rigorilor art. 130 din Codul de procedură civilă prin coraportare la prevederile legale ce guvernează raportul juridic litigios, instanța de judecată ajunge la concluzia că acțiunea dedusă judecății este admisibilă, însă neîntemeiată și urmează a fi respinsă din următoarele considerente.

Conform **art. 22 din Codul administrativ**, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Faptele deja cunoscute autorităţilor publice sau instanţelor de judecată competente, faptele general notorii şi faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

În concordanță cu **art. 93 din Codul administrativ**, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenţia. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Conform **art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ**, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ. O acţiune în contencios administrativ poate fi înaintată şi atunci când autoritatea publică nu a soluţionat în termen legal o cerere.

În acord cu **art. 194 alin. (1) din Codul administrativ**, în procedura în prima instanţă, în procedura de apel şi în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătoreşti se soluţionează din oficiu probleme de fapt şi de drept.

În conformitate cu **art. 195 din Codul administrativ**, procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art. 169-171.

Conform **art. 219 din Codul administrativ**, instanţa de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declaraţiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanţi.

Instanţa de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greşelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete şi pentru depunerea tuturor declaraţiilor necesare constatării şi aprecierii stării de fapt. Instanţa de judecată indică asupra aspectelor de fapt şi de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată nu are dreptul să depăşească limitele pretenţiilor din acţiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată poate avea o discuţie juridică cu participanţii la proces sau poate da în scris indicaţii cu privire la situaţia de drept a cauzei examinate.

În conformitate cu **art. 225 din Codul administrativ**, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) și-a exercitat dreptul discreționar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;

d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Conform **art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă**, circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Conform **art. 121 din Codul de procedură civilă**, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului, iar **art. 122 din Codul de procedură civilă** prevede că, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.

Admisibilitatea acțiunii de contencios administrativ.

1. Revendicările părții reclamante se circumscriu acțiunii în obligare, în virtutea art. 206 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, susceptibile examinării în procedura contenciosului administrativ în acord cu art. 189 alin. (1), 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ. Or, partea reclamantă pretinde emiterea de către autoritatea publică pârâtă a unui act administrativ individual ce vizează recalcularea pensiei.

2. Competența jurisdicțională materială și teritorială aparține Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani).

3. Drept subiectiv vătămat revendicat de partea reclamantă – dreptul la pensie.

4. Partea reclamantă a formulat cererea prealabilă, ca reacție a fost emis răspunsul CNAS nr. C-1382/23 din 08 iunie 2023.

5. Corelând data comunicării deciziei pe marginea cererii prealabile cu momentul înaintării acțiunii în judecată, se atestă întrunirea termenului legal de valorificare a acțiunii.

6. Nu există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; nu există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; la aceeași sau la altă instanță de judecată nu se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept. La fel, acțiunea de contencios administrativ corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și a fost depusă de o persoană împuternicită.

În această ordine de idei, instanța de judecată constată cu certitudine că partea reclamantă a respectat rigorile de admisibilitate a prezentei acțiuni prevăzute la art. 207 din Codul administrativ.

Raționamentele instanței de judecată.

Instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. Din interpretarea art. 6 din Convenția europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (cauza *Albină c/România, Hotărâre din 28 aprilie 2005, § 33*).

Articolul 6 § 1 din Convenţia Europeană pentru Drepturile Omului, obligă instanţele să-şi motiveze deciziile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând instanţelor să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument (a se vedea *Van de Hurk c. Olandei, 19 aprilie 1994, §§ 59 şi 61, Seria A nr. 288, şi Burg c. Franţei (dec.), nr. 34763/02, CEDO 2003-II*). Întinderea obligaţiei de a-şi motiva deciziile poate varia în conformitate cu natura deciziei şi trebuie determinată în lumina circumstanţelor cauzei (a se vedea *Ruiz Torija c. Spaniei şi Hiro Balani c. Spaniei, 9 decembrie 1994, Series A nr. 303-A şi 303-B, § 29 şi, respectiv, § 27; şi Helle c. Finlandei, 19 decembrie 1997, § 55, Rapoarte privind hotărîrile şi deciziile 1997-VIII*).

De altfel, instanţa de judecată nu poate exclude un argument sau o circumstanţă pretinsă de o parte care în opinia sa este determinantă şi confirmă poziţia sa, fără a o aprecia prin prisma temeiniciei, pertinenței litigiului în raport cu situaţia de fapt. Or, respectarea principiului egalităţii în faţa legii şi a justiţiei, precum şi dreptul părţilor de a fi auzite, reprezintă un aspect inerent respectării dreptului la un proces echitabil, garantat de art.6 § 1 al Convenţiei pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale.

În plus, principiul *jura novit curia*, aplicabil la judecarea litigiilor enunţă că judecătorul trebuie să aplice acel text de lege care corespunde situaţiei de fapt calificate juridic de către parte, în măsura în care situaţia de fapt respectivă este confirmată de probele administrate în cauză.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului reiterează că efectul articolului 6 § 1 din Convenţie este, *inter alia*, de a plasa un ”tribunal” sub o obligaţie de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor şi probelor, fără a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa.

Totodată instanța învederează jurisprudența Curţii Europene a Drepturilor Omului, care statuează că întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum şi de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale şi de practicile diferite privind prezentarea şi redactarea sentințelor şi hotărârilor în diferite state (*Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61*).

Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (*Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60*). Or, conform regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, instanţa are obligaţia să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt identificate spre apreciere şi să nu să se limiteze doar la însușirea motivelor şi concluziilor date de participanții procesului.

Comisia Europeană în anul 2006 prin Compendiul de «cele mai bune practici» privind managementul timpului în cazul procedurilor judiciare (Strasbourg, 8 decembrie 2006, CEPEJ(2006)13) [6], a stabilit că, „Judecătorii joacă rolul unui “terţ imparţial” în procesul de soluţionare a unui conflict.

Noţiunea de “act administrativ” este definită atât în legislația autohtonă, cât şi în Rezoluţia (77) Cu privire la protecţia individului faţă de actele autorităţilor administrative, adoptată de Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997. În accepțiunea reglementărilor enunțate, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorităţi publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorităţii publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertăţile sau interesele persoanelor fizice sau juridice şi care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcții judiciare.

Controlul judiciar exercitat asupra administraţiei publice dispune de câteva trăsături distincte: este exercitat de către instanţa judecătorească care este independentă sub aspect organizaţional şi funcţional faţă de subiectul controlat; prin intermediul controlului se exercită funcţia instanţei de judecată (justiţiei) în calitatea sa de putere independentă din sistemul frânelor şi contrabalanţelor, care constituie o garanţie a legalităţii şi a contracarării abuzurilor de putere din partea autorităţilor executive; se realizează în cadrul procesului judiciar reglementat de

normele juridice procesuale; un cerc de subiecţi speciali ai acestor raporturi juridice; existenţa unui litigiu de drept public în calitate de temei al activităţii de control judiciar; controlul judiciar urmăreşte realizarea a două scopuri: pe de o parte, asigurarea protecţiei drepturilor şi intereselor legale ale persoanelor fizice şi juridice, adică a interesului particular, pe de altă parte, neadmiterea excesului de putere din partea executivului, adică a interesului public; activitatea instanţelor de control asupra autorităţilor administraţiei publice este limitată de următoarele condiţii: temei al exercitării acestuia serveşte doar depunerea unei cereri din partea persoanelor interesate, adică controlul judiciar este mijlocit sau pasiv; obiect al activităţii de control îl constituie doar respectarea de către subiect a cerinţelor legalităţii, dar nu şi ale oportunităţii.

La caz, obiectul litigiului rezidă în anularea deciziei de refuz în recalcularea pensiei și obligarea recalculării pensiei pentru vechime în muncă cu includerea perioadei 12 octombrie 2016 – 04 ianuarie 2023.

Art. 1 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (în redacția Legii nr. 282 din 16 decembrie 2016, Monitorul Oficial 472-477/27 decembrie 2016, în vigoare la 1 ianuarie 2017), statuează că militarii care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar şi în organele afacerilor interne.

Art. 2 alin. (1) și (2) din aceiași lege, prevede că, militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu. Persoanelor din corpul de ofiţeri şi din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne şi care au dreptul la pensie în conformitate cu art. 13 lit. a) din prezenta lege li se acordă, de la data emiterii ordinului privind prelungirea termenului de aflare în serviciu, pensie în mărime de 50 procente din suma pensiei cuvenite.

În corespundere cu **art. 7** în coroborare cu **art. 48** din legea sus-enunțată, militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabilește o singură pensie, la alegerea lor. Pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi sistemului penitenciar, ale ofițerilor de protecție şi colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție şi ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

Potrivit **art. 13 lit. a) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne**, dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puţin 20 de ani şi 6 luni. În fiecare an ulterior, vechimea în serviciu se majorează,

până la atingerea vechimii în serviciu de 25 de ani, corespunzător: de la 01 iunie 2011 - 20 ani 6 luni; 2012 - 21 ani; 2013 - 21 ani 6 luni; 2014 – 22 ani; 2015 - 22 ani 6 luni; 2016 – 23 ani; 2017 - 23 ani 6 luni; 2018 – 24 ani; 2019 - 24 ani 6 luni; 2020 – 25 ani.

Conform prevederilor **art. 14 lit. a) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, militarilor**, mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabileşte în următoarele proporţii: pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi pentru funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au o vechime în serviciu stabilită la art. 13 lit. a) – 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionaţi pentru limită de vârstă sau din motive de boală – 55 procente din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art. 13 lit. a) – 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume.

În acord cu **Hotărârea Guvernului nr. 1427 din 28 decembrie 2016** cu privire la preluarea atribuțiilor de plată a pensiilor şi prestațiilor sociale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, sistemul penitenciar, ofițerilor de protecție şi colaboratorilor organelor securității statului şi Centrului Naţional Anticorupţie, Casa Naţională de Asigurări Sociale efectuează plata pensiilor şi prestațiilor sociale începând cu 1 ianuarie 2017, în mărimile stabilite de instituțiile de forţă.

În contextul normelor enunțate, reiese că legislatorul a stipulat concret momentul apariției dreptului pentru primirea pensiei militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, deci de la 30 martie 2016, Cuciuc Alexandru beneficiază de dreptul la pensie pentru vechime în muncă, calculată și stabilită de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră.

Deși reclamantul, în legătură cu necesitatea de serviciu a fost încadrat repetat în serviciu prin contract, această circumstanță nu poate constitui drept temei pentru stabilirea/recalcularea unei noi pensii pentru vechime în muncă, prin includerea la stabilirea acesteia a vechimii de muncă obținute după data realizării dreptului la pensie pentru vechime în muncă – 30 martie 2016. Aceasta deoarece dreptul la pensie pentru vechimea în muncă apare o dată, și anume, după eliberarea din serviciu cu dreptul de recalculare în condițiile legii.

Pensiile stabilite în baza Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, pot fi recalculate doar în temeiul art. 61 din Legea vizată. Or, normele invocate de reclamantul Cuciuc Alexandru în conținutul acțiunii ca temei de stabilire/recalculare a pensiei noi pentru vechime în muncă se referă la condițiile de stabilire a pensiei și mărimea pensiilor la eliberarea inițială din serviciu, pe când în speță reclamantul a solicitat stabilirea repetată a mărimii pensiei pentru vechimea în muncă în legătură cu reangajarea acestuia în serviciu.

Astfel, ținând cont de faptul că din solicitările expuse în acțiune, obiectul acesteia este focusat pe dreptul persoanei la recalcularea pensiei, drept ce face parte din categoria drepturilor

sociale, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenţia Europeană, instanța pentru a nu leza dreptul lui Cuciuc Alexandru la proprietate va analiza temeiurile de recalculare a pensiei prin prisma prevederilor **art. 61 alin. (1) și (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993** (în redacția Legii nr. 282 din 16 decembrie 2016, Monitorul Oficial 472-477/27 decembrie 2016, în vigoare la 1 ianuarie 2017), care reglementează expres că recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofițeri şi din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne urmează a fi recalculate după trecerea lor în rezervă sau în retragere.

Din sensul logico-juridic al normei **art. 61 din Legea nr. 1554 din 23 iunie 1993** se conturează trei ipoteze în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată, și anume: 1) existența documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării pensiei; 2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei până la stabilirea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi; 3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare în serviciul militar.

Piesele dosarului nu cuprinde probe din care să rezulte că la 30 martie 2016, lui Cuciuc Alexandru i-a fost stabilită pensia la prelungirea termenului de aflare în serviciu în condițiile art. 2 alin. (2) din Legea nr. 1554 din 23 iunie 1993, i s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație termenul de aflare în serviciul militar prin contract, iar la data depunerii prezentei acțiuni a ajuns la vârsta-limită de 55 de ani de a se afla în serviciul militar și a fost trecut în rezervă sau retragere. La rândul său, art. 61 alin. (2) din Legea nr. 1554 din 23 iunie 1993 se referă la pensia stabilită pentru limită de vârstă și este aplicabil cazului doar în situația în care la stabilirea pensiei au fost aplicate prevederile art. 2 alin. (2) din aceeași Lege, condiție însă ce nu rezultă la caz. Or, conform documentelor cauzei care nu au fost contestate de părțile în litigiu, pensia reclamantului a fost stabilită la eliberarea din serviciu conform art. 2 alin. (1) din Legea

nr. 1554 din 23 iunie 1993 și nicidecum la prelungirea termenului de aflare în serviciu conform art. 2 alin. (2) din legea menționată.

În asemenea circumstanțe, instanța de judecată consideră întemeiate alegațiile pârâtei precum că situația reclamantului nu cade sub incidența nici a art. 13, 14 invocate în acțiune ca temei de recalculare a pensiei pentru vechimea în muncă și nici a art. 61 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, deoarece Legea nominalizată nu prevede stabilirea repetată a dreptului la pensie pentru vechime în muncă după restabilirea în serviciul militar, or, din sensul Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 nu se deduce în niciun fel că militarii, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, au dreptul la stabilirea repetată a mărimii pensiei în cazul în care au fost reangajați și au mai obținut o oarecare vechime în muncă, în caz contrar, ar reieși că subiecții menționați ar avea, teoretic, dreptul la nenumărate stabiliri sau repetate majorări ale pensiei.

În așa mod, Cuciuc Alexandru putea pretinde la stabilirea unei noi mărimi a pensiei, doar în cazul în care dispunea de dreptul la diferite pensii, însă, în speța dedusă judecății, astfel de circumstanțe nu s-au constatat, reclamantul a pretins din nou la aceeași categorie de pensie, de care beneficiază din 30 martie 2016. La fel, această concluzie derivă și din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensie, care de asemenea nu admite stabilirea din nou a aceleiași categorii de pensie.

Respectiv, decizia de refuz a organului teritorial de asigurări sociale disputată în prezentul litigiu este legală și temeiuri de a fi anulată nu există, ceea ce impune de a constata că cerințele reclamantului în acest sens sunt neîntemeiate, reclamantul nu se încadrează în categoria persoanelor ce ar putea să beneficieze de recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu conform Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, având în vedere faptul că acestuia anterior i-a fost stabilită pensie pentru vechimea în muncă și este deja beneficiar de pensie pentru vechime în muncă stabilită conform Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993.

La acest capitol, instanța subliniază că atunci când pensia a fost stabilită la 30 martie 2016 conform Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 cu privire la asigurarea cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, urmare a reangajării în serviciu militar şi obținerii a unei noi vechimi în serviciu, reclamantul nu este în drept de a solicita CNAS stabilirea unei noi pensii pentru vechime în muncă. Or, obligând CNAS de a reexamina şi stabili din nou mărimea pensiei reclamantului, cu actualizarea mărimii în raport cu vechimea obținută la 04 ianuarie 2023, se vor sfida prevederile legale abordate supra, şi anume, că recalcularea mărimii pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare.

Reclamantul poate beneficia ulterior conform Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (în redacția Legii nr. 282 din 16 decembrie 2016, Monitorul Oficial 472-477/27 decembrie 2016, în vigoare din 1 ianuarie 2017) în coroborare cu Legea nr. 156 din 14 octombrie

1998 privind sistemul public de pensie, la momentul depunerii cererii, de stabilirea pensiei pentru limita de vârstă în condiții generale unde în stagiu de cotizare vor fi incluse toate perioadele contributive.

La rândul său, Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nu prevede dreptul la recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă stabilită anterior sau stabilirea repetată a pensiei pentru vechime în muncă după o eventuală reangajare a beneficiarului de pensie şi obținerii unei noi vechimi de muncă, adică nu se admite stabilirea din nou a aceleași categorii de pensie.

Raționamentele instanței de judecată reliefate supra derivă *inter alia* din revirimentul admis de Curtea Supremă de Justiție în decizia nr. 3ra-10/20 din 28 februarie 2020 pe asemenea categorii de cauze, totodată, concluziile instanței se raliază practicii judiciare conturate în prezent.

În concluzie, actele administrative contestate sunt legale și întemeiate, iar pretențiile înaintate de reclamant sunt pasibile respingerii.

În conformitate cu prevederile art. 224-225 din Codul administrativ al Republicii Moldova, instanța de judecată,

h o t ă r ă ș t e:

Se respinge ca neîntemeiată acțiunea de contencios administrativ înaintată de Cuciuc Alexandru împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recalcularea pensiei.

Hotărârea susceptibilă de atac cu apel la Curtea de Apel Centru, în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești, prin intermediul instanței emitente.

Președintele ședinței
Judecătorul **Gandrabur Marcel**